

- 4. Maioratus possessor sylvarum, aut nemus, reducere potest ad culturam, aut e contrario, aliquid cultum in sylvam, aut nemus, si id cedat in evidentem utilitatem maioratus.
- 5. Maioratus possessor quousque capere, interficere, suaque ea ratione efficere, possit bona praediorum maioratus, venando ac piscando.
- 6. Maioratus possessor sua officit, non solum pensiones ex praedij emphyteuticis, quae maioratus sunt quoad proprietatem, sed etiam laudemiam.
- 7. Maioratus possessor quantum ius habeat in thesauris, venis metallorum, & similibus rerum, quae in praedij maioratus reperuntur.
- 8. Maioratus ex iurisdictione quos fructus percipiat possessor illius.

Disp. 187. iuncta disp. 186. dictum est copiose de quarta Trebellianica, & disp. 273. de falcid. Cum autem utrobique ostendit fit, si restator expresse prohibeat eas quartas deduci, vel fideicommissum, aut legatum, alienari, deduci tunc eas non posse: & in verbo maioratus Hispani comprehendatur ac significetur, vt bona, quae vinculo maioratus alligantur, perpetuo conferuntur inalienabilia, atque ita integra, & unita transeant ad omnes, qui ab institutore ad eum vocantur; consequens profecto est, vt, est maioratus testamentum instituitur, siue, in quo instituitur, haeres eorum bonorum constituitur, detrahere ab illis, aut a parte eorum, ex qua sola instituitur maioratus, non possit trebellianicam, aut falcidiam, sed integra deuenire debeat ad vltimum vocatum, vt bene Molina lib. 1. de primog. ca. 17. nu. 18. & a nu. 26. docet ac probat. Quare superfluum hoc loco reputo longam hac de re disputationem, quam eo capite Molina texit.

2. Quod ad secundum, in titulo huius disputationis propositum, attinet, dicendum in genere est. Cui maioratus possessor dominium, tam vtile, quam directum, rerum maioratus habeat, ceterum in alienabile, obnoxiumque; vt integrum, ille sumque, vltimus ad eum dem maioratum vocatis restituitur, vt saepe dictum est; consequens sane est, vt ita possessor maioratus eo perfrui, fructusque & emolumentum ex illo percipere possit, vt nihilominus ea de causa laesus, ac deterioratus, ad successorem non transeat, & vt ex bonis eiusdem liberis retaritari id detrimentum debeat, & per se damnum, si quod inde successoribus in maioratum obtulerit, quia minores fructus, minoraque emolumenta, ea de causa ex illo percipiunt.

3. Hinc, si in maioratu sit sylva caedua, hoc est, quae inferunt, vt cedatur, lignaque inde, tanquam fructus, & emolumenta, extrahantur, quia ex stipitibus, ac radicibus, renascuntur, vt habetur l. sylva, ff. de verb. sig. Ad de vult terra sua sponte ea profert, vel ex feruntibus, quae ex arboribus vltimis decidunt, naeantur, aut etiam consuetum est aut & industria, loci excisionum, in ea plantari, vt suo tempore excipiantur, & extrahantur. Hinc, inquam, si in maioratu sit talis sylva caedua, potest maioratus possessor cadere ex illa arboribus, dummodo non excedat consuetum modum caedendi illas ex ea sylva, & potest illas vendere: haec enim fructus sunt ex eadem sylva. l. diuortio. §. si fundus ff. solu. matr. & conuenit, l. 27. in princ. tit. 1. par. 4. Non vero debet maioratus possessor ad eos restringi, vt usufructuarius, de quo disp. 7. dictum est, quousque possit vt rebus, quarum habet vsum fructuum: cum enim possessor maioratus dominium sit rerum maioratus, quoad vtile & directum dominium, sane licitum illi est eis frui, fructusque & emolumenta ex eis percipere, infra doli, dissipationemque ac detrimentum manifestum carum: debet quippe eis uti, & non abuti in detrimen-

tum successorum in eo maioratu: quare, vt disp. 61. §. dictum est, non tantum cautionem exhibere tenetur quantam usufructuarius, sed solum tenetur cauere de dolo latuae culpa, quae dolo acquiritur; imò de consuetudine huius regni, nullam praestat cautionem, nisi quando de dissipatione est suspicio, vt ibidem dictum est. In his consensit Molina lib. 1. de primog. c. 22. a nu. 1. Ex sylua autem non caedua, ex cide re non potest arbores fructuosas, nisi id vtilis esset sylva, oliuetum vetustum renouando, amputatione ramorum, relictoque solo stipite, aut excidendo quasdam arbores, & alias vtiliores & magis fructuosas, earum loco inferendo, l. sed si grandis, & l. acquifimum. §. fructuarius, ff. de vlt. tuct. l. diuortio. §. si fundum, ff. solu. matr. & l. 27. tit. 1. par. 4. affirmatque Molina vbi supra cum plerisque alijs, quos citat. Quamuis autem arbores grandis fructiferae, si vento, aut alio infortunio, sint euulsae, ad fructuarium non pertinent, neque eis vt possit, nisi pro reparatione domus eius sylva, cuius habet vsum fructuum, vel ad suum vsum, comburendo ex illis, quae ad alium vsum non spectant; sed eiuusmodi arbores ad proprietarium spectant; idemque sit dicendum de arboribus non fructiferis, similiter euulsis, quas ipse excidere non possit, vt habetur l. arboribus, ff. de vlt. tuct. quomodo item, si similes arbores eradicentur in fundo dotali, quas maritus, tanquam fructus ex eo fundo non poterat excidere, non pertinent ad maritum de iure communi, sed pretium earum cedat in augmentum dotis, vt habetur l. diuortio. §. si fundum, vlt. sed si vi. ff. solu. matr. & l. 27. tit. 1. par. 4. nihilominus, si similes arbores eradicentur, aut excidentur, in praedio maioratus, sane ad possessorem tunc maioratus pertinent, tanquam ad verum earum dominum, vt bene Molina vbi supra primum. 6. affirmat. Tenetur tamen alias, loco earum, plantare, si id possit natura rei, atque status eius praedij.

B Vtrum autem possessor maioratus possit nemus, vel sylvam, maioratus extirpare, ac conuicere in praedium, vineam, oliuetum, hortum, nouata, aut in aliud simile, vel tem aliam similem, in aliam commutare: Omnes conueniunt quando ex ea variatione detrimentum sequetur maioratu, fructuosioribusque in illo, nec id esse, tenereque tam maioratus possessorem, ad damna inde sequuta. Quando vero ex ea variatione nullum sequitur detrimentum, sed potius emolumentum, & commoditas maioratus ad successorem in illo. Multi circa rem emphyteuticam, aut feudalem, arbitrantur, necesse esse emphyteutam, aut vasallo, id efficere sine facultate proprietarij: si vero id efficiat, incidere in consuetum: eos retulimus disp. 477. rem hanc disputando circa emphyteutam, de eorumque numero est Molina lib. 1. de primog. c. 22. nu. 7. vbi ibi retulimus, qui similiter ibidem arbitrantur, necesse etiam esse, possessorem maioratus idem efficere in re maioratus. Nos vero disputatione citata, contrarium affirmauimus esse regulariter verum circa emphyteutam, consuetudineque in Lusitania esse receptum, idque propter ea, quae ibidem a nobis dicta sunt. Longe vero magis existimamus, idem esse dicendum circa bona maioratus, quando id constat fieri in utilitatem evidentem maioratus & successorum, licet forte aliquis maioratus potius optaret, rem illam retinere formam, quam antea habebat. Ducor, non solum quoniam possessor maioratus, verè est dominus vtilis & directus earum rerum, dum illas possidet, ad ipsamque independenter a quoqueque alio, pertinet administratio, & commoditas earum; sed etiam, quoniam ea in re potius est attendenda voluntas institutoris maioratus, quae successorum in illo: praesumpta autem institutoris voluntas est, vt id fiat in rebus maioratus, quod

C cedit in evidentem utilitatem earum, & successorum, esto id alicui successorum displiceat. Adde, si re ipsa ex ea variatione nullum detrimentum sequitur fructuosioribus ad nullam restitutionem cisterentur, esto id eis et factum contra praesumptam voluntatem eorum, atque institutoris: transgressio quippe illa voluntatis eorum, attingeret quidem ad iniuriam, cui correspondet poena, si feratur sententia & ea poena imponatur; non vero haberet rationem damni illat, quod restitutione ei refarcendum.

E Quoad animalia, quae in nemore maioratus continentur, in lacubus, paludibus columbarijs, & in similibus maioratus locis, dicendum est. Quamuis merore usufructuario, non plura ex eiuusmodi animalibus capere liceat, itaque licet, ac dicitur, quae ita, vt totidem in eis locis maneat, quot erant quando frui cepit, vt habetur l. usufructuarium venari, §. si in viuarijs, ff. de vlt. tuct.; nihilominus maioratibus familia loca possidentibus, aliquid plus licet: modo enim notabiliter non reddant illa deteriora, nimium conuolunt animalia eorum locorum, venari, & piscari, capereque poterunt, quae voluerint. Ita Molina vbi supra, nu. 8. cum alijs, quos citat. Lege, quae de eiuusmodi animalibus disp. 41. dicta sunt, emphyteutam, si maioratus praedia aliqua habeat, quousque alij in emphyteute, maioratus heredi possessor, sit proprietarius, tunc non solum pertinet ad eum possessorem pensiones emphyteuticæ, tanquam fructus proprietatis, vt ex liquet, sed etiam laudemiam, quae soluitur ex alienatione rei emphyteuticæ: haec enim reputantur etiam veluti fructus proprietatis. Ita Molina vbi supra, num. 12. cum alijs, quos citat.

D De thesauris, & venis metallorum, & aliarum similibus rerum, reperitis in praedij maioratus, de quibus Molina lib. 1. de primog. ca. 23. disputat, quousque ad maioratus possessorem attineant, dictum a nobis est disp. 14. & 15.

8. Quod attinet ad fructus, seu emolumenta, iurisdictionis, quando maioratus iurisdictionem habet. In primis inter eos fructus computatur poena fiscalis, si concessione principis ad eum maioratum spectet, etiam si continent res immobiles, vt bene Molina, cum plerisque alijs, quos citat, aduersus quosdam alios alseuerat lib. 1. de primog. ca. 27. a nu. 20. Quomodo autem eiuusmodi fructus, seu poena, ex delictis commissis tempore antecessoris in maioratu, quando poena executionis est mandata tempore successoris, inter vt quos sint diuidendi, disp. 63. §. explicatum est.

8. Deinde inter fructus iurisdictionis computantur, constituta arcium praefectos, iudices, qui loco, & nomine possessoris maioratus, iustitiam administrant, de iurisdictione, tabelliones, & alios ministros publicos. Vt enim cum Inno, & plerisque alijs, quos citat, bene ait Fel. c. cum olim. num. 2. de maiorat. & obedi. quos etiam refert ac sequitur Molina c. 27. citato nu. 2. quando quis habet ius ad aliquid faciendum, vel ad eligendum, praesentandum, conferendum, vel aliud simile, vult ac exequitur eius iuris, est quasi fructus, qui inde percipitur, & qui per consequens percipitur ex dignitate, praebenda, aut munere, cui id ius est annexum. Sic fructus Episcopatus est, conferre beneficia, eligere, aut similia facere. Fructus autem canonicatus est, ferre suffragium in capitulo, & eligere ad aliqua. Eodemque modo fructus maioratus, habentis iurisdictionem, est, eligere magistratus, ac ministros publicos, ad eandem iurisdictionem exercendam. Quia tamen de eiuusmodi electione, & quando ministri a maioratus possessore constituti expirant, dicitur commodius tractatu quinto, illic vsque res haec differatur.

393 cedit in evidentem utilitatem earum, & successorum, esto id alicui successorum displiceat. Adde, si re ipsa ex ea variatione nullum detrimentum sequitur fructuosioribus ad nullam restitutionem cisterentur, esto id eis et factum contra praesumptam voluntatem eorum, atque institutoris: transgressio quippe illa voluntatis eorum, attingeret quidem ad iniuriam, cui correspondet poena, si feratur sententia & ea poena imponatur; non vero haberet rationem damni illat, quod restitutione ei refarcendum.

5. Quoad animalia, quae in nemore maioratus continentur, in lacubus, paludibus columbarijs, & in similibus maioratus locis, dicendum est. Quamuis merore usufructuario, non plura ex eiuusmodi animalibus capere liceat, itaque licet, ac dicitur, quae ita, vt totidem in eis locis maneat, quot erant quando frui cepit, vt habetur l. usufructuarium venari, §. si in viuarijs, ff. de vlt. tuct.; nihilominus maioratibus familia loca possidentibus, aliquid plus licet: modo enim notabiliter non reddant illa deteriora, nimium conuolunt animalia eorum locorum, venari, & piscari, capereque poterunt, quae voluerint. Ita Molina vbi supra, nu. 8. cum alijs, quos citat. Lege, quae de eiuusmodi animalibus disp. 41. dicta sunt, emphyteutam, si maioratus praedia aliqua habeat, quousque alij in emphyteute, maioratus heredi possessor, sit proprietarius, tunc non solum pertinet ad eum possessorem pensiones emphyteuticæ, tanquam fructus proprietatis, vt ex liquet, sed etiam laudemiam, quae soluitur ex alienatione rei emphyteuticæ: haec enim reputantur etiam veluti fructus proprietatis. Ita Molina vbi supra, num. 12. cum alijs, quos citat.

6. De thesauris, & venis metallorum, & aliarum similibus rerum, reperitis in praedij maioratus, de quibus Molina lib. 1. de primog. ca. 23. disputat, quousque ad maioratus possessorem attineant, dictum a nobis est disp. 14. & 15.

7. Quod attinet ad fructus, seu emolumenta, iurisdictionis, quando maioratus iurisdictionem habet. In primis inter eos fructus computatur poena fiscalis, si concessione principis ad eum maioratum spectet, etiam si continent res immobiles, vt bene Molina, cum plerisque alijs, quos citat, aduersus quosdam alios alseuerat lib. 1. de primog. ca. 27. a nu. 20. Quomodo autem eiuusmodi fructus, seu poena, ex delictis commissis tempore antecessoris in maioratu, quando poena executionis est mandata tempore successoris, inter vt quos sint diuidendi, disp. 63. §. explicatum est.

8. Deinde inter fructus iurisdictionis computantur, constituta arcium praefectos, iudices, qui loco, & nomine possessoris maioratus, iustitiam administrant, de iurisdictione, tabelliones, & alios ministros publicos. Vt enim cum Inno, & plerisque alijs, quos citat, bene ait Fel. c. cum olim. num. 2. de maiorat. & obedi. quos etiam refert ac sequitur Molina c. 27. citato nu. 2. quando quis habet ius ad aliquid faciendum, vel ad eligendum, praesentandum, conferendum, vel aliud simile, vult ac exequitur eius iuris, est quasi fructus, qui inde percipitur, & qui per consequens percipitur ex dignitate, praebenda, aut munere, cui id ius est annexum. Sic fructus Episcopatus est, conferre beneficia, eligere, aut similia facere. Fructus autem canonicatus est, ferre suffragium in capitulo, & eligere ad aliqua. Eodemque modo fructus maioratus, habentis iurisdictionem, est, eligere magistratus, ac ministros publicos, ad eandem iurisdictionem exercendam. Quia tamen de eiuusmodi electione, & quando ministri a maioratus possessore constituti expirant, dicitur commodius tractatu quinto, illic vsque res haec differatur.

8. Deinde inter fructus iurisdictionis computantur, constituta arcium praefectos, iudices, qui loco, & nomine possessoris maioratus, iustitiam administrant, de iurisdictione, tabelliones, & alios ministros publicos. Vt enim cum Inno, & plerisque alijs, quos citat, bene ait Fel. c. cum olim. num. 2. de maiorat. & obedi. quos etiam refert ac sequitur Molina c. 27. citato nu. 2. quando quis habet ius ad aliquid faciendum, vel ad eligendum, praesentandum, conferendum, vel aliud simile, vult ac exequitur eius iuris, est quasi fructus, qui inde percipitur, & qui per consequens percipitur ex dignitate, praebenda, aut munere, cui id ius est annexum. Sic fructus Episcopatus est, conferre beneficia, eligere, aut similia facere. Fructus autem canonicatus est, ferre suffragium in capitulo, & eligere ad aliqua. Eodemque modo fructus maioratus, habentis iurisdictionem, est, eligere magistratus, ac ministros publicos, ad eandem iurisdictionem exercendam. Quia tamen de eiuusmodi electione, & quando ministri a maioratus possessore constituti expirant, dicitur commodius tractatu quinto, illic vsque res haec differatur.

8. Deinde inter fructus iurisdictionis computantur, constituta arcium praefectos, iudices, qui loco, & nomine possessoris maioratus, iustitiam administrant, de iurisdictione, tabelliones, & alios ministros publicos. Vt enim cum Inno, & plerisque alijs, quos citat, bene ait Fel. c. cum olim. num. 2. de maiorat. & obedi. quos etiam refert ac sequitur Molina c. 27. citato nu. 2. quando quis habet ius ad aliquid faciendum, vel ad eligendum, praesentandum, conferendum, vel aliud simile, vult ac exequitur eius iuris, est quasi fructus, qui inde percipitur, & qui per consequens percipitur ex dignitate, praebenda, aut munere, cui id ius est annexum. Sic fructus Episcopatus est, conferre beneficia, eligere, aut similia facere. Fructus autem canonicatus est, ferre suffragium in capitulo, & eligere ad aliqua. Eodemque modo fructus maioratus, habentis iurisdictionem, est, eligere magistratus, ac ministros publicos, ad eandem iurisdictionem exercendam. Quia tamen de eiuusmodi electione, & quando ministri a maioratus possessore constituti expirant, dicitur commodius tractatu quinto, illic vsque res haec differatur.

8. Deinde inter fructus iurisdictionis computantur, constituta arcium praefectos, iudices, qui loco, & nomine possessoris maioratus, iustitiam administrant, de iurisdictione, tabelliones, & alios ministros publicos. Vt enim cum Inno, & plerisque alijs, quos citat, bene ait Fel. c. cum olim. num. 2. de maiorat. & obedi. quos etiam refert ac sequitur Molina c. 27. citato nu. 2. quando quis habet ius ad aliquid faciendum, vel ad eligendum, praesentandum, conferendum, vel aliud simile, vult ac exequitur eius iuris, est quasi fructus, qui inde percipitur, & qui per consequens percipitur ex dignitate, praebenda, aut munere, cui id ius est annexum. Sic fructus Episcopatus est, conferre beneficia, eligere, aut similia facere. Fructus autem canonicatus est, ferre suffragium in capitulo, & eligere ad aliqua. Eodemque modo fructus maioratus, habentis iurisdictionem, est, eligere magistratus, ac ministros publicos, ad eandem iurisdictionem exercendam. Quia tamen de eiuusmodi electione, & quando ministri a maioratus possessore constituti expirant, dicitur commodius tractatu quinto, illic vsque res haec differatur.

D I S P V T . 646

Ad qua onera maioratus possessor teneatur. Et num facere teneatur inuentarium de rebus maioratus.

- 1. Maioratus possessor ad qua onera & sumptus teneatur, aut non teneatur, circa res maioratus.
- 2. Maioratus possessor, haeresque illius, ex qua onera culpa teneatur, aut non teneatur, ad damna rebus maioratus subsequuta, tenentur, de leui culpa.
- 3. Praelatus, & haeres illius, tenentur de leui culpa damnorum subsequutorum rebus Episcopatus, aut alterius praelaturae.
- 4. Fideicommissario tenetur haeres grauatus de culpa leui damnorum fideicommissi, subsequutorum, si is haeres grauatus commodum aliquod ex eis bonis reportauit.
- 5. Maioratus possessor, aut praelatus, vel beneficiarius, si tantumdem suis sumptibus meliorauerunt res maioratus, aut Ecclesiam, quantum damnum culpa ipsorum, saltem leui, in eis suis sequuntur, locus est compensationi.
- 6. Ad qua onera & tributa teneatur possessor maioratus ratione rerum eiusdem maioratus.
- 7. Sumptus litis, num maioratus ad possessorem pertinet, a se de suis bonis tenetur facere. Si vero sit circa destruentum, aut minuentum maioratum, & sint modici, idem possessor tenetur illos facere. Si sint magni, de bonis maioratus, ita vt in successoribus redundent, sum facienda. Et ad quos tenentur usufructuarius.
- 8. Maioratus possessor an facere teneatur inuentarium bonorum maioratus.

Dicendum deinde est, ad qua onera, sumptus maioratus possessor teneatur. Quomodo autem dictum est, tenentur cum ad impensas cum emphyteuticæ, atque ad conuentionem, quoad id fieri possit, eius rei in statu, in quo illam accepit, atque ad fructuum collectionem, facereque eas debere de suo, seu de fructibus, quos ex ea percipit: eaque de causa reficere teneri domum emphyteuticam, seu quodcumque aliud emphyteuticum aedificium; non tamen instaurare illud, si vetustate, aut alio infortunio, absque sua culpa, corrumpitur, aut exustum est, & multo minus tenetur illud diruere, & instaurare, si vetustate, aut aliqua alia de causa, absque sua culpa, ruinam minetur: teneri etiam reficere aggeres, & purgare fossata, alueosve agrorum: itemque teneri reficere & purgare puteum, atque, si lege, statuto, aut consuetudine loci, vel praeprocepto, teneatur vnusquisque munire la pedibus viam, pro situ & qualitate domus, quam possidet, aut contigebere ad mundandum locum aliquem vico proximo, vel deputatum ad proieciendas sordes eius vici, aut aliud simile, ad ea omnia teneri emphyteutam de suo, & de fructibus rei emphyteuticæ, vt ibi iuribus, auctoritate Bartoli, Baldi, atque aliorum, quos Aluar. Valasi de iure emphy. q. 26. a nu. 1. refert ac sequitur comprobatum est: ite etiam ad easdem expensas tenetur possessor maioratus in bonis, aut ob bona maioratus, ex fructibus & emolumentis, quae inde percipit. Atque hoc modo intelligi debent, quae Molina lib. 1. de primog. cap. 17. num. 5. & 6. cum alijs, quos citat, docet. Ad haec enim fere omnia, etiam usufructuarius tenetur, vt disputatione citata, & disp. 7. dictum est; & constat ex l. diuortio §. impen-

Dicendum deinde est, ad qua onera, sumptus maioratus possessor teneatur. Quomodo autem dictum est, tenentur cum ad impensas cum emphyteuticæ, atque ad conuentionem, quoad id fieri possit, eius rei in statu, in quo illam accepit, atque ad fructuum collectionem, facereque eas debere de suo, seu de fructibus, quos ex ea percipit: eaque de causa reficere teneri domum emphyteuticam, seu quodcumque aliud emphyteuticum aedificium; non tamen instaurare illud, si vetustate, aut alio infortunio, absque sua culpa, corrumpitur, aut exustum est, & multo minus tenetur illud diruere, & instaurare, si vetustate, aut aliqua alia de causa, absque sua culpa, ruinam minetur: teneri etiam reficere aggeres, & purgare fossata, alueosve agrorum: itemque teneri reficere & purgare puteum, atque, si lege, statuto, aut consuetudine loci, vel praeprocepto, teneatur vnusquisque munire la pedibus viam, pro situ & qualitate domus, quam possidet, aut contigebere ad mundandum locum aliquem vico proximo, vel deputatum ad proieciendas sordes eius vici, aut aliud simile, ad ea omnia teneri emphyteutam de suo, & de fructibus rei emphyteuticæ, vt ibi iuribus, auctoritate Bartoli, Baldi, atque aliorum, quos Aluar. Valasi de iure emphy. q. 26. a nu. 1. refert ac sequitur comprobatum est: ite etiam ad easdem expensas tenetur possessor maioratus in bonis, aut ob bona maioratus, ex fructibus & emolumentis, quae inde percipit. Atque hoc modo intelligi debent, quae Molina lib. 1. de primog. cap. 17. num. 5. & 6. cum alijs, quos citat, docet. Ad haec enim fere omnia, etiam usufructuarius tenetur, vt disputatione citata, & disp. 7. dictum est; & constat ex l. diuortio §. impen-

8. Deinde inter fructus iurisdictionis computantur, constituta arcium praefectos, iudices, qui loco, & nomine possessoris maioratus, iustitiam administrant, de iurisdictione, tabelliones, & alios ministros publicos. Vt enim cum Inno, & plerisque alijs, quos citat, bene ait Fel. c. cum olim. num. 2. de maiorat. & obedi. quos etiam refert ac sequitur Molina c. 27. citato nu. 2. quando quis habet ius ad aliquid faciendum, vel ad eligendum, praesentandum, conferendum, vel aliud simile, vult ac exequitur eius iuris, est quasi fructus, qui inde percipitur, & qui per consequens percipitur ex dignitate, praebenda, aut munere, cui id ius est annexum. Sic fructus Episcopatus est, conferre beneficia, eligere, aut similia facere. Fructus autem canonicatus est, ferre suffragium in capitulo, & eligere ad aliqua. Eodemque modo fructus maioratus, habentis iurisdictionem, est, eligere magistratus, ac ministros publicos, ad eandem iurisdictionem exercendam. Quia tamen de eiuusmodi electione, & quando ministri a maioratus possessore constituti expirant, dicitur commodius tractatu quinto, illic vsque res haec differatur.

8. Deinde inter fructus iurisdictionis computantur, constituta arcium praefectos, iudices, qui loco, & nomine possessoris maioratus, iustitiam administrant, de iurisdictione, tabelliones, & alios ministros publicos. Vt enim cum Inno, & plerisque alijs, quos citat, bene ait Fel. c. cum olim. num. 2. de maiorat. & obedi. quos etiam refert ac sequitur Molina c. 27. citato nu. 2. quando quis habet ius ad aliquid faciendum, vel ad eligendum, praesentandum, conferendum, vel aliud simile, vult ac exequitur eius iuris, est quasi fructus, qui inde percipitur, & qui per consequens percipitur ex dignitate, praebenda, aut munere, cui id ius est annexum. Sic fructus Episcopatus est, conferre beneficia, eligere, aut similia facere. Fructus autem canonicatus est, ferre suffragium in capitulo, & eligere ad aliqua. Eodemque modo fructus maioratus, habentis iurisdictionem, est, eligere magistratus, ac ministros publicos, ad eandem iurisdictionem exercendam. Quia tamen de eiuusmodi electione, & quando ministri a maioratus possessore constituti expirant, dicitur commodius tractatu quinto, illic vsque res haec differatur.

dia. ff. solu. matr. ex l. usufructu legato in fine, & ex lege hadenus. ff. de usufructu, & multo magis tenetur maioratus possessor, qui utile & directum dominium rerum maioratus habet, atque, ratione epoumutorum, quae inde percipit, tenetur bono earum rerum prospicere, hocque omnes sumptus facere: alioquin tam ipse, quam haeredes ipsius, tenentur successores in maioratu ad eos sumptus, & ad damna ex eo ipsi, & bonis maioratus, subsequuta, quod facti non fuerint. Ad alios autem insolitos sumptus, magni valoris, de quibus eadem disp. 456. dictum est, si possessor maioratus cogatur contribuere, pro ratione praediorum maioratus, vt ad aggeres magni valoris conficiendos, quibus vi fluminis obfisteretur, ne eos, & alios agros perderet, arenaque obrueret, atque ad meatus faciendos, quibus paludes, & loca maquis, efficerentur, & ad cultum redigerentur, in maioratus, & aliorum praediorum utilitatem, tunc non tenentur maioratus possessor eos facere de suis proprijs bonis, neque de fructibus maioratus: sed consueti possessor centus redimibilis, auctoritate principis, totius eius summae in bonis maioratus, cuius reditus soluerent possessores maioratus de fructibus maioratus, si tantum, aut plus, accreuerunt fructus & emolumenta quotannis ex bonis maioratus ob eos sumptus, quantum sunt eiusmodi reditus, aut diuendi, principis auctoritate, deberet aliquid de bonis maioratus, vnde illi sumptus integre solueretur, iuxta ea quae disp. 64. & 64. dicta sunt. Idem est dicendum, si opus esset aliqua reficere, quae abque possessoris maioratus culpa, vel veniente corruerit, vel maneat ruinam, vel exorta sunt, magnoque indigent sumptu. Neque enim haec tenetur facere possessor maioratus de suis proprijs bonis, neque de fructibus, quos ex maioratu percipit: sed potest calcescere, si commodum id omnino sit, de bonis ipsiusmet maioratus aliqua ad id, principis auctoritate, diuendo, vel censu ea subiungendo, quoad totam quantitatem eorum sumptuum, iuxta ea quae disputationibus citatis dicta sunt, & consentit Molina vbi sup. nu. 7.

Quando culpa possessoris maioratus, aliquid de bonis maioratus perijt, aut deterius est redditum, distinguendum est. Quoniam, si dolo, aut lata culpa (quae dolo aequiparatur) illius perijt, aut deterius est redditum, tunc tenetur id instaurare ac soluere, tam ipse, quam haeredes ipsius, vt omnes consentiunt, argumto. l. mulier, §. sed enim ff. ad Trebel. quae id disponit de haerede grauato comparatione fideicommissarij, si aliquid de fideicommissio dolo, aut lata culpa, talis haereditas perijt, aut deterius sit redditum & consentit communis doctorum sententia, quam Molina cap. 27. citato, num. 1. & 4. refert ac acquirit. Quando autem aliquid de bonis maioratus perijt, aut deterius est redditum, culpa leui possessoris. Perlatu relatus a Molina num. 4. citato asseruit, neque ipsam, neque haeredes ipsius, teneri illud soluere. Dicitur, quoniam neque haeres grauatus tenetur soluere fideicommissum, quod culpa leui ipsius perijt, aut deterius est redditum, etiam si quarta detrahit, iuxta opinionem Alexandri: eo quod id sit modicum commodum haereditis, comparatione commodi fideicommissarij, eaque de causa haeres in solum commodum fideicommissarij censetur institutus haeres, grauatius fideicommissum restituere: vnde, inquit Perlatu, cum possessor maioratus, neque quartam Trebellianicam de rebus maioratus detrahit, non tenetur de leui culpa, sed solum de dolo & lata culpa, si res maioratus perijt, deterius reddita sit, Molina vbi supra num. 4. & 6. quod ad haeredem grauatum attinet comparatione fideicommissarij, consentit, solum teneri de dolo & lata culpa, non vero de leui, esse quartam legis beneficio

A detrahat: secus autem, si aliquid iudicio testatoris detrahat. Quod vero attinet ad possesorem maioratus, censet teneri etiam de leui culpa, non vero de leuissima. Atque in hoc secundo omnes conueniunt. Quod vero tenetur etiam de leui culpa probat. Tunc quia iudicio institutoris maioratus recipit fructus illos toto tempore vitae suae. Tum etiam, quoniam aequae maioratus est institutus in commodum primi ad eum vocari, in quo fuit institutus, & sequentibus, quippe vnusquisque eorum solum recipiat fructus eius maioratus toto tempore vitae suae, & cum cessat, integrum sequenti: fideicommissarius vero, quia accipit fideicommissum liberum, longae maius emolumentum reportat, quam haeres grauatus, esse haeres grauatus quartam detrahat, & ideo haeres institutus, & grauatus censetur gratia solius fideicommissarij. Quod de maioratus possessor affirmat, teneri scilicet, tam ipsam, quam haeredes ipsius, etiam de culpa leui maioratus ipsi, & successores in illo, affirmat etiam Molina vbi supra numero 2. cum alijs, quos citat, de prelatu, si bona aliqua Ecclesiae culpa ipsius perierint, aut deteriora reddita sunt, quoad quidem beneficia aequae sint instituta in commodum possessoris, & successorum, aequaeque omnes ex beneficio commodum reportent. Vnde, inquit, moribus in hoc Castellae regno esse receptum, vt motu prelatu, ad petitionem successorum, obtineatur in supremo regno consilio quoddam ordinarij praecipuum, vt corrector ciuitatis eius Episcopus, aut ciuitatis vicinioris ac dignioris, efficiat, vt haeredes Episcopi defuncti, & successores, nominet affirmatores, seu taxatores damnorum, quae culpa praedecessoris fuerint reperta in bonis Episcopatus, & quod, si duo illi taxatores discordent, coarctetur nominet tertium, idque, quod duo affirmatores iudicauerint, persoluant haeredes defuncti, ac tradantur successoribus, vt bona Episcopatus reficiantur, interaque persequantur. Quamuis autem idem consuetum non sit fieri in maioratibus, adde fatisce Molina, si coram iudicibus ordinarij separatur a fidei commissore in maioratu, similiter concederetur. Ego vero dicendum arbitror, etiam haeredem grauatij, qui commodum quodcumque ex fideicommissio reportat, sine illud reportet beneficio legis, sine iudicio testatoris, teneri fideicommissario de leui culpa detrahere talis fideicommissi: quandoquidem eo ipso haeres est institutus in sum, & fideicommissarij, eodem modo: quando autem dispositio est in commodum duorum, tenetur vnus alteri de culpa leui, non vero de leuissima, nisi contrarium sit de iure dispositum: in re autem proposita tantum abest, vt sit contrarium dispositum, vt hoc ipsum sit expressum in re proposita fancimus, vt aperte constat, cum res §. culpa patum et aglos. ibi, & l. si ferus legatus, §. cum quid, ff. de leg. 1. l. 7. tit. 1. par. 6. & alij iuris, quae disp. 194. §. cum hadenus, nos citauimus, in quibus iuris diuini, si haeres, aut executor, nihil eodem modo ex testamento reportet, teneri solum de dolo, & lata culpa, si legatum, aut fideicommissum perierit, non vero de leui: si vero commodum reportet, teneri etiam de leui, non vero de leuissima: neque est necesse, vt locum habeat regula illa, alioquin generalis in contractibus, & in alijs dispositionibus, quod commodum sit aequale, aut quod non reportetur legis beneficio ac dispositione, sed aliunde; neque est textus, vnde id colligatur. Lex vero similiter, §. sed enim, ff. ad Trebel. quae ait, haeredem grauatum teneri solum fideicommissario de dolo & lata culpa, intelligitur, iuxta glossam ibi, & communem doctorum sententiam, quae sequitur C. regor. Lopez. l. 7. citata verbis *per su culpa, & quae* Molina nu. 4. citato refert, quando si haeres nullum commodum ex tali fideicommissio reportat.

Dubium. Dubium autem est, vtrum, si culpa possessoris maioratus, saltem leui, aliquid in bonis maioratus deterioratum sit, & nihilominus longae maiores meliorationes fecit in rebus alijs melioratus, detur compensatio, ita vt propter maiores meliorationes, non tenetur ad minima detrimenta. Idem dubium est de prelatu, cuius culpa aliquid detrimentum subsequutum est in bonis Ecclesiae, qui tamen longae maiores meliorationes fecit in alijs bonis eiusdem Ecclesiae. Gre. Lopez. in fine glossae citatae, remittit ad ea, quae notantur, si negotia, ff. de nego. gest. Molina vero asseruit, iuxta quandam regulam Bart. in eadem lege si negotia, locum non habere compensationem, sed teneri nihilominus haeredes ad damna subsequuta: referatque, seita vidisse iudicatum in causa cuiusdam prelati, cuius culpa aliqua bona Ecclesiae deteriora reddita sunt, & licet multa millia ducatoru de suo insumpserit adificandis, & meliorando atque augendo bona Ecclesiae, haeredes coacti sunt reficere minima damna, culpa talis prelati, in alijs eiusdem Ecclesiae bonis subsequuta. Longe vero, inquit, maiori cum ratione idem dicendum est de possessore maioratus, qui, iuxta l. 46. Tauri, repetere non potest meliorationem in bonis maioratus facta. Idem praetera confirmat Molina ex l. si quis negotia. ff. de nego. gest. vbi habetur, si negotiorum gestor soluit indebitum, & etiam recuperari indebitum ei, cuius negotium gessit, locum non esse compensationem. Contrarium tamen existimo rationi consentaneum, atque omnino verum. Atque in primis ex l. illa, si negotia, in fine, potius colligitur, locum habere compensationem, quam non habere, vt legem illam intuenti ratio satis perspicuum. Deinde vero longe diuersa ratio est, de eo, qui egit duobus negotiis alicui vnum vtiliter, & alterum sua culpa inutiliter, & de eo, cuius culpa aliquid damnnum subsequutum est in bonis maioratus, aut Ecclesiae, quae possidebat, aut administrabat, & simul suis proprijs sumptibus & expensis auxilia meliorauit longe plus eisdem res. Etenim, qui vtiliter egit vnum eorum negotiorum, rem fecit eius, cuius negotium ita gessit in commodum, atque etiam in damnum illius, ita vt, si vtiliter, prudens arbitrio, negotium illud esset aggressus, & damnnum aliquid esset sequutum abaque ipsius culpa id damnnum totum peruenisset ad eum, cuius negotium gessisset, & insuper ei, qui negotium ita gessit, competere actio negotioru gestoru aduersus illum alterum ad sumptus, & ad valorem industriae: quae de causa, quae succedit in commodum, pertinet totum ad eum, cuius negotium est gestum, neque debet, aut potest, compensare cum eo damnus aliud, quod sua culpa in negotio alio, aut in realia, quam gesserit, obuenerit, sed tenetur integrum illud soluere. Qui vero suis sumptibus auget & meliorat res maioratus, aut Ecclesiae, eius sumptibus & meliorationibus suis proprijs collatis bonis Ecclesiae, aut maioratus, vere compensatio ac soluit, si quod damnus longeminus sua culpa alioquin eisdem rebus obuenerit; quare acquitas non patitur, vt ipse, aut haeredes ipsius, cogantur iterum id damnnum compensare. Neque lex 46. Tauri, quae non vniuersum de quibuscunque melioramentis loquitur, vt praecedentibus disputationibus est ostensum, negare intendit eiusmodi compensationem, etiam in melioramentis, de quibus ea lege est fermo: cum ratio illius legis non militet in eiusmodi equissima compensatione, neque id cedat in vltim grauaem successoris in maioratu. Lex vero, si quis negotia, quam Molina citat, nulla profecto vim habet. Cum enim id, quod negotiorum gestor recuperari, indebitum ei, cuius negotium gestum est, restituendum sit ei, qui illud soluit, ac proinde nullum idem emolumentum euenerit ei, cuius negotium gestore intendit, nulla sane aequitas patitur,

A vt cum eo valore compenset, quod sua culpa indebitum soluit de bonis eius, cuius negotium agebat. Maioratus possessor non solum tenetur ad onera & grauaemia ab institutore maioratus successores in eo imposita, sed etiam ad tributa & onera omnia, quae imponuntur, aut debentur, ratione rerum maioratus, siue realia sint rebus ipsi maioratus imposita, siue personalia ratione rerum maioratus, & huc antea fuerint imposita, siue de nouo imponuntur. Nisi forte aliquid insolitum & extra ordinarium imponeretur, concernens perpetuum rerum maioratus utilitatem, vt supra, & disp. 456. dictum est de contributione ad aggeres, & meatus, magni fumus, pro utilitate diuersorum agrorum. Nam tunc de bonis maioratus esset id soluendum, vel censum annuum auctoritate principis collocado in rebus maioratus, vt diuendo aliquid de bonis maioratus eadem principis auctoritate, vt supra dictum est. Quod maioratus possessor ad ea omnia onera & tributa tenetur de fructibus maioratus, satis constat ex dictis disp. 456. vbi idem ostensum est de emptoria teuta & feudataria, ratione dominij vtilis, & de usufructuario ibi, & disp. 7. ratione solius vfusfructus, idque de usufructuario habetur l. haec tunc §. modica l. i. pendentes, §. si aliquid elocacarij, & l. usufructu relicto, ff. de usufructu l. quero. ff. de usufructu legat. & l. neque stipendium. ff. de impens. rer. dotal. vbi habetur, maritum, de iure communis usufructuarij bonorum dotalium vxoris, teneri soluere tributa omnia praediorum dotalium, neque potest repetere postea, quod ita soluerit. Reddit vero ratione textus, quia vnus fructuum hac omnia impendit sunt. etumque proinde committitur, qui fructus praedij, vnde, aut eius occasione soluantur, percipit. Cum ergo possessor maioratus dominus sit rerum maioratus, tam quoad vtilitatem, quam quoad directum dominium, fructusque earum percipiat, longae maiori eadem ratione ad ea omnia onera & tributa tenebitur ratione dominij & eorumdem fructuum. Imò vero, si quae onera, aut tributa realia, soluta non sint ex eisdem bonis a praedecessore, tenetur ipse ea solvere ratione rerum maioratus, quae in ipsum transeunt, & quae ad onere reali affectae sunt, si vero ipse ea soluerit, actio ei competit aduersus haeredes praedecessoris, qui illa solueret tenebantur, vt ea ipsi soluant, vt disp. 456. citata circa emptoriam ostensum est. Praeter autores ibi citatos, quoad possessionem maioratus, haec affirmant Aries Pinel. l. 1. C. de bon. mater. par. 2. nu. 72. Molina c. 27. citato nu. 8. & communis sententia, quam citant. Si lis aduersus possessorem maioratus intentetur quoad maioratum ipsum, aut quoad aliquid ad maioratum spectans, distinguit bene Molina c. 27. citato, nu. 11. cum Aries Pinel. l. 1. C. de bon. mater. p. 2. nu. 68. & 69. Quod autem lis intentatur quoad commodum ipsius maioratus possessoris duntaxat, quia contentid alius ad se potius pertinere, vel quo ad aliquam partem fructuum, quae aliquis contendat ad se attrinere, nihil de iure ipso maioratus in se litigando, neque, contentendo illud minuire: aut lis intentatur aduersus ipsius maioratum in se, intendendo illud minuire, aut abolerere. In primo euentu, cum non agatur de detrimento, aut comodo ipsius maioratus in se, sed de comodo solo, aut detrimento possessoris, sumptus oes litis pertinent ad ipsum maioratus possessorem, etiam si magni sint: quoniam iniustum esset propter solum commodum, aut in commodum, possessoris maioratus, sine vilo detrimento ipsius maioratus in se, grauare, aut minuire, bona maioratus, sumptus talis litis soluendo de bonis ipsius, seu de proprietate maioratus, vt eum alijs, quos citant, probe notant duo autores citati. Atque idem recte affirmat Pinel l. 1. & consentit Molina, de usufructuario, vt scilicet,

ect, si lili similis aduersus eum intenteur, que nihil attineat ad proprietatem ipsam teneri solent. Tempus eius liti non verò proprietariam. Quod limitatè, nisi proprietarius teneretur usufructuario de euctione: tunc enim, quæ de euctione circa rem venditam, & de lite aduersus emptorem, aut possessorem, intentata, disp. 380. dicta sunt, similiter habeant locum in eo usufructu, & lite, quæ circa eum usufructum, usufructuario intenteur. Adhuc verò perfito in discrimine inter usufructuarios alios, & patrem familias usufructuarios in bonis aduentitij filij familias, à nobis disp. 7. & 8. c. Ant. Gom. & alijs tradito, quod scilicet alij non teneantur ad sumptus litum proprietatem concernentium: pater verò teneatur de fructibus ad sumptus liti circa proprietatem bonorum filij familias, quicquid Pinellus, & Molina vbi supra renuant. Cum moderatione tamen, quam Alexander, relatus à Pinello numero 68. citato, adhibet, nempe, quòd si sumptus liti excedant fructus bonorum filij familias, tunc incrementum infumatur ac soluitur de proprietate ipsa bono filij familias. In posteriori verò euentu, quando scilicet liti intenteur aduersus maioratum in se, intendendo illum minuire, aut abolere, tunc, si expense sint modicæ, quod iudicandum est prudentis arbitrio iudicæ quantitate redituum maioratus, teneatur eas solvere maioratus possessor usufructuarius teneatur ad modicos sumptus circa bona quibus fruatur: si verò impense liti sint magnæ, soluendæ sunt de proprietate ipsa maioratus, in cuius bonum, ac conseruationem perpetuum sunt, vel principis autoritate collocando censum redimibilem in bonis ipsis maioratus, vnde tales impense fiant, quem successores in illo quocumque de reditibus soluatur donec liberalitate aliorum eorum redimatur, vel aliquod de bonis maioratus ad eos sumptus, eadem principis autoritate diuendendo.

8 Vtrum autem possessor maioratus teneatur conferre inuentarium de rebus maioratus, disp. 119. explanatum est.

DISPV. 647.

Maioratus quousque ab institutore dissolui possit. Et num bona illius à possessore maioratus propria autoritate alienari valeant, saltem per compromissum, aut transactionem. Et num sententia lata aduersus possessorem, præiudicet vltèrius ad eum maioratum vocatis.

SYMMARIVM.

- 1 Maioratus possessor alienare non potest. bona maioratus. Et quibus in locis explanata sint multa, quæ ad alienationem, & ad usufructum boni maioratus pertinent.
- 2 Sententia lata in possessorem maioratus, quousque noceat alijs successoribus, exceptionemque rei iudicate quoad alios successores pariat.
- 3 Hidalguia alienius si in litem vocetur, sententiaque aduersus illum feratur quibus noceat, pariatque aduersus illos exceptionem rei iudicate. Et quibus consanguineis non noceat.
- 4 Acta in iudicio circa maioratus possessorem, valeant similiter quousque aduersus successores.
- 5 Maioratus possessor si colludat, aut nimis negligenter ac culpabiliter perdat causam, sententia circa maioratum aduersus ipsum lata, quousque alijs non noceat.

6 Sequens in maioratu successor si eum quodam modo, & non cum maioratus possessore, de successione contendat, sententia aduersus eum lata, alijs non nocet.

Superest dicamus de dissolutione maioratus, vel omnino, vel ex parte, de que illius amissionem. Et quidem quousque maioratus, semel institutus, reuocari, aut dissolui possit, ab institutore ipso, & per consequens alienari ea ratione possint, aut non possint, bona nempe vinculo maioratus alligata, à disp. 466. copiosè est explanatum.

A disp. 464. explicatum est, quæ nomine alienationis intelligantur. Et à disp. 466. præsertim disp. 470. dictum est, quemadmodum successor in maioratu alienare propria autoritate non possit bona vinculo maioratus alligata, neque concedere alteri, etiam in tempus vite vti, usufructum eorum bonorum. & quando usufructus bonorum maioratus filij familias patri competat, & quando non competit. Disput. 433. dictum est, si vxor in dotem dedit marito maioratum ad ipsam attinentem, fructus dotis de iure communi ad ipsam pertinere. Et disp. 431. dictum fuerat, quo pacto maioratus mariti, aut vxoris, in hoc Castelle regno, & in Lusitania, æstimetur ad quantitatem arbitrium, quam vir in vtroque regno præmittere vxori poterat. Item disp. 491. ostensum est, successorem in maioratu stare non teneri locationibus de rebus maioratus factis per suum antecessorem.

CA disp. 456. egimus de transactione & compromisso. Et disp. 457. ostendimus, transactionem & compromissum, à possessore maioratus circa res maioratus, esse nulla, & in quibus euentibus valida sint.

Solum ergo superest dicamus hoc loco de vitio, quod in titulo huius disputationis est propositum. Vtrù scilicet sententia aduersus possessorem maioratus circa res maioratus lata, præiudicet cæteris, qui ad eum maioratum post illum vocantur, an non, sed intenteur rursus litem circa idem pollint.

Dicendum autem est, si sententia aduersus maioratus possessor feratur, quod maioratus ad ipsum non pertineat, vel quod eum amittat, aut quod res aliquæ vinculo maioratus non sit alligata, præiudicare cæteris ad eum maioratum vocatis, vel qui, eo possessore excluso, ipsi etiam excluduntur, etià si eiuismodi successores, neque per proclama sint citati, aut aliter certiores fuerint effecti. Ita communior doctorum sententia, quam referunt ac sequuntur Couarr. de pract. qq. e. 13. numero 9. iunctis ijs, quæ dixerat, numero 7. antecedente, Anton. Gom. l. 40. Tauri. numero 73. Arias Pinel. l. 1. c. de bon. matern. part. 3. numero 43. Greg. Lopez. l. 20. tit. 22. part. 3. verb. *pero casos y ha*, & Molina lib. 4. de primog. cap. 8. numero 3. Ratio autem est, quoniam quando liti agitatorum vero & præcipuo contradicatore, à cuius iure eorum ius pendet, victo eo, cæteri in eiuicentententur, quatenus ius cæterorum à iure illius pendebat, eaque de causa, esto nec citati, nec coniecij fuerint, sententia tamen lata in primum & præcipuum, nocet in consequentiam cæteris, & parit etiam aduersus illos exceptionem rei iudicate. Neque refert, quod in re proposita cæteri vltèrius ad eum maioratum vocati, neque maioratum accipere deberent à possessore tunc illius, sed ab institutore, ex præscripto ve institutoris, neque ius ad illum haberent ab eodem possessore, sed ab institutore, vt saepe in precedentibus dictum est, vt in tali possessore cæteri vltèri omnino ea sententia non censentur: quoniam licet ius habeant ab institutore, id vtiq; habent, si possessor ita victus, illud haberet, dependente ex eo, quod illud haberet, atque post eum, & per eum posside-

possessionem, ex eiusdem institutoris præscripto: quare, quæ sententia declarat possessorem ius habere, vel quia non erat vocatus ad eum maioratum, vel quia bona illa alligata non fuerit vinculo primogenij, aut non legitime, ac valde, vti que in consequentiam, idem declarat quoad cæteros, qui in illo ceterum exclusi, quæ, dependente à iure illius, obtinere poterant ius ad eum maioratum. Idè est de ea nobilitate, quam *hidalgua* vocant. Si enim aliquis sit victus, cæteri, qui ex illo origine non trahunt, censentur ea sententia victi omnino in illo, paritque proinde ea sententia, etiam aduersus eos, exceptionem rei iudicate, vt rectè Molina vbi supra cum Otalora affirmat: quoniam posteri nobilitatem habent ex illo, dependenteque ex eo, quod ille nobilitatem eam haberet. Frater vero victi, & descendentes ex tali fratre, quoniam non habent eam nobilitatem ex victo illo, sed ex patre illius, contendere adhuc possunt, se eam nobilitatem habere, patremque suum, ac avum eam habuisse, neque sententia aduersus fratrem lata, exceptionem rei iudicate parit aduersus ipsos. Ac sane, quando in euentibus propositis non alius esset argumentum ad probandum, sententiam latam aduersus præcipuum, ex cuius iure cæterorum ius pendet, parit etiam exceptionem rei iudicate aduersus successores post illum, etiam minime citatos, ac ignaros quam utilitas publica, quæ id postulat, vt finis litibus imponatur, id satis esse debet, vt per Epicheia intelligemus eum fuisse mentem legum latorum, argumentum. l. singulis, ff. de excep. rei iud. In re autem proposita, non solum ratio reddita id omnino persuadere, sed probat. leg. 1. §. quædam, verbi denunciare & verbi denunciar. ff. de vent. in spici. In vtroque enim vericulo habetur, relictam prægnantem à marito defuncto, denunciarie debere omnibus, qui hereditatem mariti immediate sperant, si illa prægnans non sit, vt custodiam, si velint, adhibeant: non verò alijs, qui post hanc hereditatem spectant. Verba autem verbi denunciar. hæc sunt. *Denunciari autem oportet ijs, quos proxima spes successione contingit, vt puta primo gradu hereditatis, non etiam substituto, nempe fideicommissario heredis.* Quid clarius dici potuit? Idem probat. lex contractu. ff. de re iudicata. Vbi, cum pupilla esset damnata ex contractu patris, & illa, per restitutionem in integrum, abstinuisset à paterna hereditate, denoluereturque hereditas ad substitutum, ad cohæredem, aut ad proximiorum in gradu, si ille circa idem intenteur vel litem, competat contra eum exceptio rei iudicate: quonia ius huius, ea in parte, pendens erat ex iure pupillæ illius, quæ fuerat omnino victa. Probant præterea. l. si patro. §. vlt. ff. ad Treb. & l. superius verbi. atqui. ff. de pigno. Accedit, hæc sententiam receptam esse in hoc regno in praxi, cum Simancas, testatur Molina vbi supra.

Non solum autem sententia, quæ transit in rem iudicatam, lata contra possessorem maioratus, nocet vltèrius ad eum vocatis, sed etiam omnia in iudicio eum eo circa maioratum acta, esto euentum non sit ad sententiam. Ita communis doctorum sententia quam Molina vbi supra. numero 5. refert ac sequitur. Est enim regula recepta, acta in iudicio, nocere eis omnibus, quibus sententia nocere solet, quæ probant. o. inter dilectos, & attestaciones, de fide instr. argumento a contrario sensu, & l. sed & si possessori. §. vltim. in fine, argumento etiam contrario sensu. ff. de iureiur. Hac ratione instantia coapta cum maioratus possessor, transit in sequentes possessores, ita vt non debeat liti denuo cum ipsis inchoari, sed sequens successor in eo statim subire debeat iudicium, in quo ab antecessore fuerit relictum, vt idem Molina ibidem cum communio doctorum sententia subiungit, id quæ confirmat ex leg. in iudicio. ff. familie

A here, cuius summarij Bartoli sic habet, *In successore rem singularem ex necessitate transit instantia iudicij.* Addit vero cum Bald. & Ang. vt instantia in successorem transeat, necesse non est, item fuisse contestatam cum antecessore, sed satis esse præcise simplicem citationem, aut libelli oblationem.

Quæ tamen dicta sunt, intelligi debent, dummodo maioratus successor litem diligenter prosequatur, atque in ea bona fide, & sine dolo, ac negligentia, veretur. Si enim cum aduersario colludat, aut in lite negligenter se gerat, vel lis, ob ipsius contumaciam, eo absente tractetur, lis eo modo peracta, afferre non potest præiudicium sequentibus successoribus, vt constat ex l. ex contractu, in fine, ff. de rei iud. l. sententia, & leg. si per latorum. ff. de appel. l. si feruus plurium, §. 1. & §. si quis ante, ff. de leg. 2. & af firmat communis doctorum sententia, quam referunt ac sequuntur Molina vbi supra. num. 7. & Arias Pinel. l. 1. c. de bon. matern. part. 3. num. 50. limit. 4. Addit Molina ibi. num. 8. cum plerisque alijs, quos citat, probata fraude, aut collusionem, sententiam non nocere ei, contra quem lata est. An autem, probati fraudem, aut collusionem, eo ipso, quod principalis victus non curauit deducere, vel exhibere sua iura: quod ait Molina probare oportet. l. si feruus plurium, §. si quis ante, illis verbis, *vel minus plene defendit causam.* ff. de leg. 1. Idem cum Arias Pinel. numero 50. citato, & cum plerisque alijs, quos citat, dicendum subiungit, quando maioratus possessor, qui litem bona fide ac diligentissime est prosecutus, & sententia, contra ipsum lata, non appellabit, aut non supplicauit, quando locus est supplicationi, & non est locus appellationi, & quando deseruit appellationem, aut supplicationem, iam interpositam. Potesit quippe in his euentibus successor in maioratu appellare, aut supplicare, vel prosequi desertam appellationem, aut supplicationem. In annotationibus vero in fine operis, num. 13. addit, hoc intelligendum esse, non solum in prima, sed etiam in secunda supplicatione, qua sub obligatione maxime pœne supplicat, nisi sententia pro supplicante feratur: quod intelligendum arbitror, quando ex maxima causa, omninoque rationabiliter, ita supplicatur, ad effectum, vt transacto tempore ad supplicandum concessio antecessoris, illoque minime intra illud supplicante, possit successor supplicare intra idem tempus computatū à puncto, in quo sententia ad ipsius venit notitiam. Addit verò Molina, quando interposita fuit secunda supplicatio ab antecessore, si ex maxima causa, rationabilique omnino, fuit interposita prudentis arbitrio, tunc teneri successorem solvere pœnam, si confirmata sit sententia. Arbitror vero soluendam tunc esse de bonis maioratus, in cuius utilitatem fuit supplicatio interposita, si superint bona eius maioratus, lata ea sententia. Si verò non rationabiliter fuit interposita ea supplicatio, tunc hæretes antecessoris, qui illam interposuit, teneri solvere pœnam; ea vero de causa, solent possessores maioratus, vt ait Molina, ante quam interponant secundam supplicationem, consulere peritissimos aduocatos, an id omnino expediat, & ex illorum iudicio, in scriptis accepto ac feruato, solere illam interponere, vt ipsi, ipsorumque hæretes, non cogantur pœnam soluere de suo, si sententia confirmetur.

Quando, viuentem maioratus possessor, non ipse, sed sequens successor, litem mouit cuiusdam tertio, qui etiam eius maioratus successorem præiudicabit, tunc enim iudicium illud inchoatum, actumque esset, non eum illo, cui principaliter ius ad maioratum defendendum attinebat, sed cum eo, qui post eius mortem successorem in illo pretendebat. Ita Arias Pinel. num. 50. citato. limit. 5. Molina vbi supra num. 11. & plerique

Contra ipsam lata, non appellabit, aut non supplicauit, quando locus est supplicationi, & non est locus appellationi, & quando deseruit appellationem, aut supplicationem, iam interpositam. Potesit quippe in his euentibus successor in maioratu appellare, aut supplicare, vel prosequi desertam appellationem, aut supplicationem. In annotationibus vero in fine operis, num. 13. addit, hoc intelligendum esse, non solum in prima, sed etiam in secunda supplicatione, qua sub obligatione maxime pœne supplicat, nisi sententia pro supplicante feratur: quod intelligendum arbitror, quando ex maxima causa, omninoque rationabiliter, ita supplicatur, ad effectum, vt transacto tempore ad supplicandum concessio antecessoris, illoque minime intra illud supplicante, possit successor supplicare intra idem tempus computatū à puncto, in quo sententia ad ipsius venit notitiam. Addit verò Molina, quando interposita fuit secunda supplicatio ab antecessore, si ex maxima causa, rationabilique omnino, fuit interposita prudentis arbitrio, tunc teneri successorem solvere pœnam, si confirmata sit sententia. Arbitror vero soluendam tunc esse de bonis maioratus, in cuius utilitatem fuit supplicatio interposita, si superint bona eius maioratus, lata ea sententia. Si verò non rationabiliter fuit interposita ea supplicatio, tunc hæretes antecessoris, qui illam interposuit, teneri solvere pœnam; ea vero de causa, solent possessores maioratus, vt ait Molina, ante quam interponant secundam supplicationem, consulere peritissimos aduocatos, an id omnino expediat, & ex illorum iudicio, in scriptis accepto ac feruato, solere illam interponere, vt ipsi, ipsorumque hæretes, non cogantur pœnam soluere de suo, si sententia confirmetur.

Quando, viuentem maioratus possessor, non ipse, sed sequens successor, litem mouit cuiusdam tertio, qui etiam eius maioratus successorem præiudicabit, tunc enim iudicium illud inchoatum, actumque esset, non eum illo, cui principaliter ius ad maioratum defendendum attinebat, sed cum eo, qui post eius mortem successorem in illo pretendebat. Ita Arias Pinel. num. 50. citato. limit. 5. Molina vbi supra num. 11. & plerique

Quando, viuentem maioratus possessor, non ipse, sed sequens successor, litem mouit cuiusdam tertio, qui etiam eius maioratus successorem præiudicabit, tunc enim iudicium illud inchoatum, actumque esset, non eum illo, cui principaliter ius ad maioratum defendendum attinebat, sed cum eo, qui post eius mortem successorem in illo pretendebat. Ita Arias Pinel. num. 50. citato. limit. 5. Molina vbi supra num. 11. & plerique

stella regno ex principis facultate, que facillime ad id conceditur (sine ea vero facultate inuálida est promissio filiar in dotem quantitas ultra legitimam illi debent, vt sepe dictum est, & constat ex lege prima titulo secundo, libro quinto noue collectionis) tunc locum habere eam dispositionem illorum authenticorum, nihil impediens expressa prohibitione in particulari testatoris in contrarium. Et idem est, si ad nuptias promiserat filio, ultra legitimam, tantam quantitatē, ad quam soluendam esset neceesse fuisse de bonis fideicommissio aut vinculo maioratus; à testatore subiectis. Ceterum id non habet locum vi dispositionis illorum authenticorum, sed quia id pertinet ad debita eiuſdem testatoris, que solueda sunt de bonis fideicommissis, aut vinculo maioratus, ab eodem testatore subiectis, quando non sunt alia bona, vnde soluantur. Quando vero pater instituit fideicommissum, ad nihil filio, aut filie, tenetur ultra legitimam, tunc, si in particulari exprimat, vt bona eis fideicommissi non alienentur, etiam in dotē filiar, alienari post mortem ipsius ad id non possunt, alioquin poterūt ad id alienari, iuxta dispositionem predictorum authenticorum. Donatio vero propter nuptias, de qua in illis authenticis est sermo, non est in vtu in his regnis, vt disp. 290. dictum est. Certē, cum in his regnis longe maior legitima filijs sit prescripta, quam esset de iure communi, integritate parentibus relinquitur de alijs suis bonis libere disponere, & constituere fideicommissa, atque apponere grauamina, que voluerint, modis explicatis, ceterum, debere abrogari in his regnis dispositionem illorum authenticorum, que ad nihil aliud inferuit, quam ad lites circa fideicommissa, & maioratus, & vt frustrerent mentes ac voluntates instituentium fideicommissa, & maioratus, qui, dum ignorant, necesse esse exprimerent in particulari, quod ea bona, neque in dotem, neque ad quicquam aliud possint alie narijzid preferuntur ad adiungere: cum tamen intendunt, quod neque ex illis causis alienatio fiat, sed dispositiones ipsorum, vt sonant, inuoluntate obseruentur. Hęc quod attinet ad fideicommissa.

Quod vero ad maioratus Hispaniarum attinet. Hispani doctores, quos Molina vbi supra num. 17. refert, sece censent, que dicta sunt de fideicommissis, locum similitur habere in maioratibus; quando possessor maioratus, de liberis, seu de descendētibz, est institutor, & comparatione eorum, qui de liberis sunt eiuſdem institutoris, vt de fideicommissis dictum etiam est. Atque vt, que magis certa ac recepta sunt, primo loco dicamus. Cōueniunt, quādo dos, aut donatio ad nuptias, certe quantitas deberetur ab institutore maioratus, id soluedum esse de bonis maioratus, quando non sunt alia bona institutoris, vnde soluitur: quoniam id spectat ad es alieni institutoris, quod de bonis maioratus est soluedum, quando non est aliunde, vnde soluitur, vt sepe dictum est. Conueniunt item, si maioratus institutor expressit in particulari, vt bona maioratus, neque ad dotem, neque ad aliquid aliud, alienentur, quantumcunque pium, alienari tunc non posse, ac proinde locum non habere dispositionem illorum authenticorum, vt de fideicommissis dictum est. Idem diximus nos esse, si adhibuit clausulam, vt in nullo euentu, aut vt nulla ex causa, alienarentur, vel aliud similitud adhibuit, quod equippollat. Antonius vero Gomeſiſufficere existimat, si maioratus institutor in genere expressit, vt non alienarentur, vt circa fideicommissa ex illo est relatum. Quando vero, neque maioratus institutor est debitor, neque expressit in particulari, vt neque ad dotem, neque ad aliquid aliud bona maioratus alienarentur, censent plurimi doctores, quos Molina, num. 17. citato refert, locum habere in maioratibus dispositionem illorum authen-

ticorum, ac proinde alienari ea bona ex causis, ex quibus de iure communi est dictum posse fideicommissa alienari. Attamen res certe est durissima, & que perspicue pugnat cum natura maioratus, & cum mente eos instituentium, vt perpetuo integri seruentur, in bonum & splendorem familie, atque vt memoria institutoris perpetuo in illis cōseruetur: facile enim ea ratione minuerentur ac abolerentur auctoritate propria eos possidentium, idque esset aperire ostium multis litibus, ad eos ipsos maioratus labefcendos, & vt successores pugnaret cum antecessores, qui, obtentu similibus causarum, aliqua, aut omnia bona alienasset. Hinc Gregor. Lopez, verſu citato multis contrariam sententiam perſuadet, & amplectitur, que Molina vbi supra non admodum firma iudicat. Couarr. etiam numer. 10. citato in fine in eandem sententiam propendit, ratione alia, quam etiam Molina merito non satis firmam arbitrat. Ipse verò Molina intrepide affirmat, dispositionem eorum authenticorum locum non habere in maioratibus: Hispanis, numeroque vigesimo octimo testatur, vidisse temper in forenſibus controuersijs eam dispositionem in maioratibus non admitti. Dicitur, quoniam maioratus Hispani in omne reipublice bonum sunt introduci, vt in reipublica familiarum splendor, vires, ac nobilitas, conseruentur: dispositio vero illorum authenticorum solū habeat locum in fideicommissis ad priuatum, solum modo alicuius, aut aliquorum, attinentibus, cui modo praeporitur publicum & commune bonum matrimoniorum; atque id significat illa verba in vtroque authentico appositā: *ea enim, que communitur omnibus profunt, his, que specialiter quibusdam utilia sunt, praeporimus*: quare dispositiones illa intelligi non possunt in maioratibus, in commune reipublice bonum introduci. Præterquam autem, quod ad aperire sonant verba illa relata, tunc in hoc euentu, cum concurrat priuilegium illud dotis, & donationis propter nuptias, cum non minus publica maioratum utilitate, confunditur ac corrumpit id priuilegium, maxime cum in maioratibus agamus de datione, diminutione, & abolitione illorum vitandis, & in dotē, & donatione propter nuptias, de bono, seu maioratum prauidicio, a fauore matrimonij acquirendo. Neque refert, subiungit Molina ibidem numero vigesimo octavo quod multi doctores, quod citat, asserant, dispositionem eorum authenticorum locum habere, etiam si id fideicommissum relictum sit Ecclesie, aut alicui alteri pte causa, in quibus fauor publicus cernitur. Quoniam, inquit, vel ea opinio est falsa, vel intelligenda est, quando fideicommissum pium respicit priuatum utilitatē, vt si quid sepulchri, aut capellae, alicuius sit relictum: secus vero, quando respicit publicam utilitatem. Hinc ratio ni Molinæ addo, naturam ipsam maioratum esse omnino efflagitare; vt in eis locum non habeat dispositio, neque est dubitandum, eam omnino semper esse metem ac voluntatem maioratus instituentium, qui si, quando illos instituebant, interrogarentur, an vellent, vt in aliquo euentu, etiam causa dotis, possent alienari, ac minui & dissolui, proculdubio neganter responderent: quare illa dispositio iuris communis in re longē diuersa, extendenda non est ad maioratus Hispanos. His accedit, dispositionem illam illorum authenticorum, solum habere locum in fideicommissis, & cum sit exorbitans a iure, extendenda non est ultra illos maioratus autē contra tractu inter viuos instituti, fideicommissa non sunt, sed donationes sub modo, vt disputat. 577. & alias, dictum est: quare in illis locum nō habebit ea dispositio: nemo autem dicit, in maioratibus quibusdam, spectata sola maioratus natura, sine alia expressione, aut prohibitione alienationis, facta ab instituto-

re, locum habere dispositionem illam authenticorum, & in alijs non præteritur cum, licet maioratus vltima voluntate instituitur, multum participet de natura fideicommissorum, de quibus iure communi est sermo, multum tamen ab illis distent, vt disputa. 577. dictum est.

Quæri potest, num bona maioratus propria auctoritate permutari possint pro alijs vltioribus maioratibus, aut vendi, vt res maioratus vltior inde ematur. Rñdendum verò est cum Molina vbi sup. n. 26. neganter. Neque enim expedit talem potestatem esse in maioratus possessore, cuius occasione facile minuetur ac perdere poterit bona maioratus in præiudiciū familie, ac memoria institutoris, & cum detrimento successorum in eodem maioratu, vt disp. 641. dictum est ex parte est. Sed ea auctoritas est in principe, cuius est ex causa interpretari defunctorum voluntates, easque alterare. Quando tamen aliquid prohibuitur esse alienari in solam utilitatem eius, cui relinquuntur, incipit in euidem sententiam maiorem utilitatē, possit id auctoritate propria alienare: atque ita Molina cum alijs, quos. n. 27. citat, exponit quædam iura, que eiuſmodi licitam alienationem sonant.

Quod autem maioratus possessor pro reficiendis bonis maioratus, aut pro quacunque alia causa necessaria, obligare possit bona maioratus, ita vt alienati ex ea causa tamen possint, disput. 641. 644. & 646. dictum est.

De extinctione rerum maioratus, illarum vt translatione in alterius dominium, titulo prescriptionis, & quantum tempus ad id necessarium sit, disp. 79. dictum est.

D I S P U T . 649.

Quo iure princeps concedere possit facultatem maioratus possessori, ad bona maioratus alienanda.

S P M M A R I V M.

- 1. Maioratus bona vt alienentur, princeps absque rationabili & legitima causa concedere non potest facultatem.
- 2. Maioratus bona vt alienari concedatur a principe, ibi causa legitima est necessitas non leuis, aut utilitas publica. Et quando cambium interuenire debeat.
- 3. Maioratus bona vt a principe concedatur facultas alienandi, sufficiens causa non est, ut matrimonia possessoris, aut filiarum celebrentur.
- 4. Maioratus bona alienandi vt ea facultas a principe concedatur, que alia causa legitima, & qua cautela ea facultas concedi debeat.

Dicendum est consequenter de alienatione bonorum maioratus ex regia facultate, sumpta alienatione latē, vt et hypotheca eorum comprehendit: Sunt vero iacta huius rei fundamenta disp. 174. In primis vetò nō potest supremus princeps facultatem concedere ad alienandum bona maioratus absque rationabili ac legitima causa, vt ex se est perspicuum, siqueque ex dictis disput. 174. citata. Neque enim abique legitima causa pot mutare vltimas voluntates ac dispositiones defunctorum: neque absque eadem legitima causa potest priuare eos, qui ex dispositione institutoris vocantur in posterum ad successorem in maioratu, maioratu ipso integro, aut parte illius, emolumentis que ex illo si verò pro libito principis, absque legitima & sufficienti causa bona maioratus alienari possent, etiam à legitimo possessore illius, vt que, abique eadem le-

gitima ac sufficienti causa, mutaretur voluntas ac dispositio institutoris circa res suas proprias vinculo maioratus alligatas, priuarenturque vocati in posterum ad eum maioratum, toto maioratu, aut parte illius, emolumentoque, quod inde erant percepturi.

Vt vero causas sufficientes examinemus, ex quibus ea facultas concedi possit. In primis, si id ita, nō leuiter, sed multum, exigat causa publica, eodei potest, ac debet, ea facultas, imo cogi ad id potest maioratus possessor. Est tamen obseruandum, duplienter id exigere posse causam publicam. Vno, nō quidem gratis, sed adhibito cambio, quo tantūde, aut plus, maioratu accretat. Vt si ad publicum edificium, quod multum reipublice spirituali, aut temporali, comodo, vel ornatu, referat, necesse sit euertere domus aliquas, aut accipere alia prædij, que ad maioratum spectent, sane ea est legitima causa, nō solum ad concedendam facultatem, vt id ita alienetur ac extrahatur de maioratu, sed etiam, vt, relicta de maioratus possessore, cogatur id efficiere, cuius que de illius potestate. Quia tamen in eo, & in alijs similibus euentibus, maioratus possessor, nec tenetur, nec potest, id concedere gratis in maioratus detrimento, vt ex se constat, sed vel priuatis, aut conuentus religiosorum, ad id edificium suis sumptibus faciendum, illud postulantes, vel reipublica ipsa ad idem edificium suis sumptibus faciendum similitur illud postulans, tenetur illud sufficienter compensare de priuatis, aut de communibus bonis, vtique tunc cambium a quale interuenire debet, quod tantūdem, aut plus, accretat maioratu, eoque modo facultas ad id alienandum, aut eripiendum, ac extrahendum de maioratu, concedi debet, vt ea ipsa facultas efficaciter prouideatur, vt tantūdem, aut plus, cum effectu accedat ac vniatur maioratu.

Altero vero modo exigat causa publica, vt absque ullo cambio & compensatione, alienetur aliquid de bonis maioratus, aut onus census redimibilis in eo constituat, eique solutioni strictissima hypotheca maioratus subiciatur, interim dū non redimatur de redditibus eiuſdem maioratus, aut liberalitate alicuius successoris. Exempla sunt, si principis iussu aggeres magni sumptus fiant ad vim huminis alicuius cōpimentandæ, ne perdat agros, coganturque dñi agrorum ad eos contribuere sumptus, debeantque contribuere agri ad maioratū spectantes, aut si fiant similitur alie magni sumptus ad exlicandū agros, ut redigatur ad cultum, ut hioresque multo fiant, contribuere que debeant, agri maioratus magnā aliquam quantitatē: tunc enim contribuere id tenetur maioratus possessor absque alia cōpensatione, quam utilitatis, que inde accretit eiuſdem agris maioratus, vt disp. 641. & 644. ac alibi dictū est: & cum id totū nō censetur de suo, aut de fructibus maioratus, contribuere is, qui maioratum tunc possidet, sanē vel principis facultate diuendi debet, aliquid de bonis maioratus vnde id soluitur; vt debeat de eiuſdem principis facultate vendi in eo maioratu census redimibilis, vnde

sūma pecunie ad eos sumptus sufficientes habeatur. Atq; deberet tunc imponi onus possessoribus maioratus, vt de fructibus annuis maioratus, nō solum soluerent pensiones census, sed & quotannis modicam quæ deponerent, quo vsq; paulatim tota summa haberetur, vnde tandem census redimeretur, ac maioratus maneret liber: neq; iniuriosum, aut onerosum, id videri deberet contribuentibus quotannis illud ad redemptionem census, quandoquidē soboles ipsorum omnium, ac consanguineis, succedere in eo maioratu deberent in æternū, neque id esset soluedum, nisi de redditibus maioratus, relicta ipsis competentia summa eorum de annuorum redditu. Ad accipere exemplum. Si maioratus possessor, alia bona illa de

regia corona emanant, teneatur de suo, pro quantitate bonorum maioratus, feruire Regi in bello, eumve in eo comitari, vt teneatur maioratus. Hii pa...

Verum autem causa publica fit, eaque sufficiens ad concedendam facultatem, vt bona maioratus alienentur, aut hypotheca subiciantur, vel grauentur...

deducto eo, & quocumque alio are alieno eiusdem institutoris, vt ibidem dictum est, credo principem non posse ad id tribuere facultatem, neque, si eam tribuat,...

Quod ex regia facultate alienari possint bona maioratus, aut censui, vel hypothecae subijci, pro soluedis debitis institutoris talis maioratus, quando alimunde solui non possunt, itaque ex causa necessaria reparacionis eorundem bonorum, nemini potest esse dubium...

facile obtinere possunt, vel re, quae accrescere debet, non existente adeo vili maioratu, vel possessore communi in alijs rebus pecuniarum comparata ex alienatione rei maioratus, principes, eorumve consiliarios, non prius debere concedere eiusmodi facultates, quam re diligenter et sufficienter examinata, atque in euentu solum, in quo, si maioratus institutor, vocatiue vterius ad eum, adessent, consensum praerberent, remque ad id proculdubio libenter alienarent...

DISPV T. 650. Vtrum, si maioratus institutor prohibuit ea bona, etiam de Regis facultate, alienari, successoresque prohibuit eam facultate in petere, aut ea vti, possint nihilominus eade bona ex causis predictis, ex regiaque facultate alienantur, vendi in publica subhastatione debeat.

S Y M M A R I V M. 1. Maioratus bona vt alienentur, potest princeps concedere facultatem, alienarique ex ea possunt, esto institutor eam peti, & concedi, ea concessa prohibuit vti. Et quanta nihilominus ratio sit habenda talis prohibitionis, quando contrarium non postulat commune bonum. 2. Quando necesse sit, aut non sit, mentionem facere principi de prohibitione, voluntate institutoris, ne facultas alienandi, obtenta surreptitia, censetur. 3. Maioratus institutor quando peti eas facultates, & eis obtemperat, prohibuit sub pena aut modo, vt continuo maioratus ad alium eo ipso transiret, quando peti nihilominus ac eis vti esset, quando non item. Et quam periculosum aribus varijs vti ad illas obtinendas.

- 4. Obtena vna facultate ad alienandum, factaque iuxta illam alienatione, quando surreptitia erit, tenenda facultas, si facta non fuit mentio de priori facultate. 5. Maioratus bona si ex regia facultate alienentur, an vendi debeant in publica subhastatione, & que forma seruetur. 6. Maioratus bona vt alienari possint, no sufficiat, si ministrorum de la camera, nisi a principe approbetur. 7. Maioratus circa bona si contraclus alienationis celebratur ante obtentam a principe facultate, sub conditione tamen, si princeps facultatem velit concedere, validus est, depedeter ab ea conditione petendaque est facultas. 8. Maioratus bona vt alienentur si obtemperat, nec sit usus illa decennio, an illa reddatur.

Quod ad primum attinet, dicendum est. Etiam si maioratus institutor expresserit, nolle, vt principis facultatem concedat, vt bona, ex quibus maioratum instituit, alienentur, vel prohibuerit ea, etiam ex facultate regia alienari, posse nihilominus principem ex causis legitimis concedere facultatem, ut alienentur, posse que maioratus possessorem ex regia facultate, praestita ex eisdem causis, ea alienare. Ita Molina lib. 4. de prim. c. 3. num. 28. Ratio est, quoniam prohibitio institutoris maioratus, non potest a principe auferre eam potestatem ad facultatem concedendam, vt ex legitimis causis ea bona alienentur, quoniam, quia supremus princeps est, habet, etiam, dum princeps eam facultatem concedit, interpretatur solum uoluntatem institutoris, quasi solum in principe uoluntatem sit potestas ad concedendam eam facultatem interpretatur institutoris uoluntatem: sed potest legitima ex causa mutare defuncti uoluntatem, eaque potestate tunc utitur. Quae loco obseruatur, si maioratus institutor uinceret, posse principem contrariuere ea, in parte eius uoluntati, quantum praecise postularerit bonum commune; non uero quantum postularerit suum bonum institutoris priuatum: quoniam inuoluntate, dum uiuere, est suorum bonorum moderator & arbiter; neque princeps potest contrariuere eius uoluntati, nisi dum commune bonum aliud, non leuiter, postulat: postquam autem ille est defunctus, aliquid amplius princeps potest in bonum institutionis talis defuncti, quoad quidem ille iam non uiuit, qui, pro ratione temporum & circumstantiarum, possit mutare consilium, statueretque, quod plus expediat communi bono; institutionique ipsi. Non tam negarem, in his, quae ad solum bonum ipsius maioratus, & successorum in illo, spectant, aliquam rationem esse habendam, quod institutor maioratus expresserit, nolle, vt princeps alienationem concedat, neque ut possessores illius illa utantur, ut omnino ea facultas non concedatur, nisi quando dispositio illius esset prolixus irrationabilis, si intelligeret, etiam in eo euentu, & cum eis circumstantijs, nolle, ut concederetur: neque enim facile est contrariuendum dispositionibus defuncti, quoad ea quae praedictum bono communi non afferunt maxime cum experientia comperitum sit, usus facultatum principum, ut res maioratus alienentur, saepe habere pessimum exitum, ut quod non fiat accuratum exam, ea causa sint legitima, uel quod testes, non ut oportet, testificentur, morem gerere uolentes ijs, qui eiusmodi facultates petunt, alienationesque desiderant, uel quod possessores maioratum in alijs rebus consumant pecunias earum alienationibus, ut quia id, quod in de comparant, maioratusque subrogatur, non sit tam utile, atque erat, quod ex principis facultate fuit alienatum.